

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Rebus quę vendi vel emi nequeu[n]t.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

- 3 *Mercatum institutor primus Iphitus Elius.*
- 4 *Nundinarum ius & mercatus quis concedere possit.*
- 5 *Mercatus & nundinarum differentia.*
- 6 *Nundinarum & mercatum priuilegia.*
- 7 *Anglia nundinarum Lugdunensium priuilegia negata. eod.*
- 8 *Nundinarum priuilegia quae res afficiunt.*
- 9 *Nundinae & mercatus ne fiant diebus & in locis sacris.*
- 10 *Nundinarum introducendarum finis & vtilitas.*
- 11 *Rationes.*
- 12 *Nundinarum priuilegia decennio vel triginta annis extinguuntur.*
- 13 *Collegium mercatorum imperialisum.*

Nundinae sunt feriae paganorum, id est rusticorum apud Romanos erant: quibus conueniebant negotiis propriis vel mercibus prouidendi. *Macrob. lib. 1. Saturnal. ca. 16.* Fiebant autem nono quoque die: unde etiam nomen habuerunt. *Plutarch. in Coriolam. vita & Dionys. Halicar. lib. 2.* Mercatus & pro nundinis, seu loco & tempore nundinarum, *in urbe*, ubi conueniunt mercatores. Nundinae, inquit Dionysius Halicarnasus, nono quoque die celebrabantur, ut nunc etiam, quo plebs agrestis in urbem ad mercatum conueniebat. finiendisque litibus, & ad suffragia ferenda de negotiis publicis, quorum ius erat penes populum, aut de quibus senatus retulisset ad eum. Reliquis septem diebus ruri debebant, quod magna pars operaretur ob paupertatem suis manibus, *Dionys. Halicar. lib. 7. histor. Rom. § Et Callistratus. l. 2. de nundinis, lib. 50. p. 11. ex sententia Platonis, lib. 32. dialogo 2. de repub. duo genera personarum in mercatibus, & nundinis constituit: vnum rusticorum & habitantium, aliud eorum qui illis ministrant, qui euehunt & inuehunt singula, vel vtilia & necessaria: *ἑστὶ δὲ ἑὸν ἑστὸς*, inquit, *ἱστὶ sunt negotiatores seu mercatores.* frugentem autem agricola aliquid eorum quae facit, vel alium conductorum illis distrahere cito, & ad opera redire debere, quod non fieret nisi statim certis locis & temporibus adessent mercatores huius et administrari. Quae & ratione si cupiditas lucri nimia a mercatoribus absit, mercatura erit vtilissima commerciorum causa, & ut Cicero scribit de Officio. *Mercatura strenua est, sordida putanda est, si magna & copiosa, multa quoque vna, & apponant, multisque sine vanitate impatiens, non est ad modum vniuersa, ut quae nullo modo si fatiata quaestu, vel contenta potius, ut saepe ex alto in portum, ex ipso portu se in agros possessione contulerit.* *ut dicitur in iure optimo posse laudari.* § Genus & emtionis celebrauit Velletius Patriculus in priore libro. *Romana historia c. vca pr. n. cap. negotiationem, & mercatum quidem prius instituisse apud Graecos, sicut & certamen primum Olympicum, Iphitum Elium.**

§ Ius concedendi nundinas, olim ad senatum pertinebat Romanum, *Plinius, lib. 5. epist. ad Valerianum scribens.* a consulibus quoque petium innuit Suetonius cum ait, *Claudius Imperator veterum legibus seipsum subicientem publicis, a consulibus petisse ius nundinarum in sua praedia, Suetonius in vita Claud. Petrar. & a principe postea. l. 1. de nundinis. P. l. 1. C. eod. tit. vi. & hodie in Gallia, mercatus, nundinas & legitimaciones non concedunt alii quam solus Rex, in constitutione Ludouici 12. publicata anno 1512. ca. seu artic. 12.* Hispanica etiam lege, sola consuetudo, vel regis priuilegium nundinas concedit & tributum in eis maius exigi non potest, quam a rege permittitur. Nec aliud peti a territorio domino vel alio, quam nundinarum ius vel alicuius in nundinis constitutum, in legibus. *Alphonso, 5. par. tit. 3.* § Non est omnis mercatus nundinalis est, sed omnes nundinae mercatum habent. Etenim mercatus est locus & dies destinatus vendendis rebus, forum veniale certis diebus definiens cum modico priuilegio. At nundinae hodie dicuntur statim dies in locis vel ciuitatibus certis, mercandi causa libere concessi, cum immunitate a principe donata vectigalium seu gabellarum & pedagiorum. *l. vnic. C. de nund.*

§ Forma mercatus & nundinarum ex lege concessionis pendet: priuilegia enim alia aliis irrogari solent, quae communia non sunt. Valens & Valentinianus, CC. beneficii huius vtilitatem indulgent, ut nullum in mercatibus atque nundinis ex mercium negotiatoribus conueniant, vel in venaliis, aut locorum temporali quaestu, & commodo priuata ex actione letentur, vel sub praetextu priuati debiti, aliquam ibidem concuerentibus molestiam possint inferre. *l. 1. de nundis. C. Anno 148.* Ita lex a Ferdinando & Isabella regni Hispaniarum consuetibus ut commercium ad nundinas priuilegiatas nullus comprehendere possit iure oppignorationis, seu reffaliam, seu elagationis. Et alia le-

ge cautum ne regnum aduentibus seu nundinas, aliisque mercatoribus bona per vim auferantur, rerum alioquin estitum, ne summam ius euirando in litem decidat, in codice legum Hispaniarum in 5. par. tit. 7. l. 4. Negotiatoribus, ut Romanos volentes concurrerent, maximam dedit immunitatem Alexander Severus Imperator, *Elius Lampridius in eius vita.* Quatuor nundinis Lugdunensibus, immunitates quoque reges Galliae plures praebuerunt ab omnibus vectigalibus, prout priuilegiorum rescipis & edictis principum confirmatorum exstat iustum volumen quod priuilegia docere poterit, *hic liber excusus ab Annio Gypthio Lugduni 1574. in folio, titul. edict. & ordonnances, & des Foires de Lyon.* in quibus libera omnium nationum & popolorum datur his temporibus Lugduni negotiandi licentia publica adhibita fide, & securitate: exceptis nominatim a Ludouico 11. Angliis seu Britannis, ut antiquis Galliae hostibus quibus non temere fidendum censebat, hoc quoque ira sancit edicto quo transiit nundinas Geneuae Lugdunum, 25. Octob. 1462. *exstat hoc edictum in praedicto volumine priuilegiorum nundinarum Lugdunensium, p. 38. & 42.* Sicuti & Honorius & Theodosius Caesares, in huiusmodi nundinas frequentari gentium cum Romanis dissidentium, vel non confederatorum: ne alieni regni, quod non conuenit, sententur arcana, & ad nundinas quoque Romano: um extraneos venire eadem ratione prohibent, *l. mercatores 4. § l. fin. de comer. & merca. C. l. 1. quae res exportari nequeant, C. l. 4. tit. 51. leg. 2. quae res vend. non poss. C. § Priuilegia nundinae, ut res afficiunt in nundinis earum tempore durate emtas, etsi non tempore nundinarum, sed paulo post efferantur, vel longo postea interuallo, *Bal. in l. vnic. C. de nundinis, argum. in l. 3. § sic, de man. P. Et, contracti ante nundinas res vendita sit, quamuis tempore nundinarum tradita, priuilegium locum non dat, nisi introitu & causa nundinarum contractu fuerit, vel ea lege ut nundinis solueretur. Exat placitum concilii sancti oris iudicio contradictorio statum 2. Septemb. 1553. quod declaratur, priuilegium immunitatis vectigalium concessum rebus emtis in mercatibus nundinalibus Lugduni, durare a nundinis ad proximas nundinas: nisi longius tempus suadeat necessitas, quae intercepit occasio intra praedicta tempora euehendi. § Locus negotiandi, & mercatus, & tempus, sacris ferri debent locis, & feriis, in quibus orationibus vacandum est, *D. Matthaei, c. 21. c. & hoc diximus 15 q. 7. c. orationes 88. dist.* Et apud Efram priuilegium vendere sabbati die, *ca. fin. Carolus Mag Imp. prohibet necatum & nundinas haberi deabus dominicis, lib. 2. legum Longobar. l. 1. de feris.* Et in Gallia nostri reges repetitis constitutionibus vetant.**

§ Finis praecipuus nundinarum priuilegiatarum est, vtilitas societatis humanae, cui facilius consulitur, data immunitate, & releuatis oneribus vectigalium, quae saepe deterrant a commercio mercatores, dataque securitate, & sub tutela publica extraneis receptis quilibet sibi metuentes, necbis nequaquam sua comunicarent. Ideo si earum usus emittatur per decennium, iure ciuili exstinguuntur, veluti in vtilibus, *l. de nundinis P. aliquando § per 30. annos.* § Sed & rationes aliae possunt addi priuilegio nundinarum & delectus locorum. Prius, quia inde barbarorum necessitudines, & gumq; amicitias comparemus, moeritibus gentium addiscamus hisq; si meliores sint necltas emendemus, si peiores nostros ut emendentur communicamus, adde secundo vtilitatem, quam magni facit Cicero publicam. *Nom.* inquit, *inquit, vult, galia sint nerus rapub. & ea ex veltionibus mercatorum sanantur, constat huius ordinem esse negotiatorum fauore dignum. Cicero, pro lege Manilia.* Et Valens & Valentinianus CC. etiam a mercatoribus seu negotiatoribus, quae ad deum imperialem pertinent exigi necessitatem debitam pensio: ut ex emolumentis negotiatorum volunt, *l. de con. mer. & merca. C.* Erant quoque in collegio negotiatorum qui ad deum principis pertinebant, *563. l. cessante 5. eod. tit. de commer.* § Subinde et ex loci & temporis certitudine, & ordine quilibet circa vanalia, fraudes multae extruduntur: & ne verita vaneant, vel transferantur, prohibetur: neve vagi sint mercatores, & ne pecunias in coquendis ciuitatum mercibus, reme: & perdatum prospicitur, conuenientibus vnum in locum diebus decretis ementibus & vendentibus Quare & pro oba lex illa Caroli Magni, ne mercatus vltimo loco habeatur, quam vbi antiquitus fuerit, utq; legitimus sit, *lib. 3. legum Longobar. tit. vbi mercat. habent sit. l. vnic.*

De reb. quae vendi vel emi nequeunt. Cap. 4.

1. *Vendi omnia res quid prohibent.*

2. *Emerere*

- 2 Emere & vendere aliquando lege apud Spartianum inhonestum.
- 3 & seq. Venditum possit res subiecta restitutioni.
- 4 Restitutions subiecta quoad dotes causas vendi possunt agruato.
- 5 Prae causa gratuita restitutionis subiecta alienari possunt.
- 6 Funeris testatoris causas res subiecta restitutioni alienari potest.

Prohibentur res emi & vendi, vel absolute, vel cum aliquo temperamento, vel a natura, aut a lege, vel ab hominis contractu, vel vltima voluntate, ut alibi annotauimus, in lib. 21. de generalis tractatione conventionum, c. de rebus 4. Hic tamen latius: es vendi & emi prohibitis percurremus. ¶ I. Lycurgus ¶ lege sancit apud Spartianus, emere & vendere esse inhonestum: donare autem, vel testamento relinquere licere. Quae lex quia inaequalitatem magnam genuerat in ciuitate, aliis opulentis, aliis pauperibus ob commercia vetita, abolita est, ut cuique, & cuiunque, & quomodo cunque res suas dare permillum esset, Aristot.

¶ II. Res ¶ quae subiecta est restitutioni, vendi non potest in praedictum eius, cui facienda est restitutio: ut in fideicommissio apparet, l. si. sed quia nostra mensura est, C. commu. de lega. siue pure, siue sub conditione impositum sit restituendi onus, §. 1. de restitutio. Et ea quae parit in 11. mensis coll. 4. vide glo. cum reuocatur in l. Marcellus, §. res quae, ad senat. Trebell. Notatur tamen, ut si emtor & venditor ignorauerint restituendi onus, non reuocetur venditio, sed is cui restitutio facienda erat, repetat legitimam eius rei estimationem, l. si. §. si. de leg. 2. Baldus, Cynus, in aub. res quae, communia, de legat. C. Fabianus de monte Sabino, in tract. de emione, questio. 12. questio. 4. principalis. si tamen ipsa ignorantia causam habet a facto testatoris. Similiter quoque, receptum, ut si propter dotes filiarum testatoris, vel ob donationes propter nuptias, vel alimentorum eam causam fiat editio, tanquam licita probetur, authentica res quae, C. commu. de legat. aub. ibi. contrarogatus, C. ad senat. Trebell. l. mulier, 2. §. cum proponeretur, eod. in ad Trebell. l. sed et si legat. §. quod autem eod. ad Trebell.

¶ Quod ¶ locum non obtinet in dote constituenda liberis descendentibus ex feminis praemortuis, & onus restituendi imponentibus, quia regulariter officium maritum non est, dotare filias, l. neque mater, C. de iure dot. Sicque notant interpretes, in l. si dotali, C. ad senat. Pelleri. Ita filia gratuita a patre de restituendo, non poterit pro filia sua, ex bonis subiectis restitutioni dotem constituere, ut ait Bartolus, in l. a filia 62. ad Trebell. P. quia non sequitur matris sed patris familiam, l. sine autem agnati, de legitima agnati. Atque quod dictum est licet: e subiecta restitutioni, per filium in dotem constituere, adhuc verum ratum est, quando prohibitio fit a patre in vltima voluntate, vbi latius placita explicantur, & extensionem vbi seu interpretationem accipiunt: non autem si res restituenda esset ex coe acta, in quo nec huore dotis admittitur ea interpretatio, Bald. in l. nulla lege, per glo. ibi postquam, de iur. dot. C. quod contractus ex conuentione legem accipiant, l. 1. §. conuentus deposit. P. & ex duorum vel plurium consensu quae ex pactione restituenda sunt, habent prohibitionem, arg. l. 1. de pact. l. pactum, de pollic. in P. ut in praedictum alterius illorum, inuitis aliquibus non possunt immutari, l. nihil tam naturale, de reg. iur. Cui tamen vltima voluntas ex vniuersi pendat arbitrio, l. illa institutio, §. l. captatoria, de hered. instit. in P. cum similit. & ex mente illius praesumptionem admittat, testantem semper dilexisse descendentes: & si illorum inopiam cogitasset, illis prospexisse, potissimum substitutis extraneis, quos verissimiliter non praetulisset, l. cum acutissimi, C. de fideicommissis, leg. cum auus de condit. & demonstr. l. generaliter, §. cum autem, de instit. sub condit. fact.

¶ Proinde ¶ eadem praesumptione, fauore pie causae & vt impleri possit voluntas testatoris in ea, placuit restitutioni subiecta alienari posse, l. quidam 25. §. si. ad senat. Treb. quia haec causa ad testatorem pertinet, siue salutem animae, siue implementum mandatorum testamento coe templetur, cum interit defunctorum supremam eorum iudicium impleri, l. vel negare, quemad. seba. aperian. ¶ Vt & funeris causa permilla est diminutio & distractio hereditatis, quae habet restitutionem, etiam non praebita cautione, l. diuus Pius, de petito. hered. l. scriptus heres de religio. §. sumi. funer. P. Atque res quae ex necessitate praecedenti alienantur, non imputatur in quartam: nisi contineantur in quod protentur, ex illa alienatione in vtilitatem heredis, tunc enim alienatio redderetur iniusta glo. in l. Marcellus, §. res quae, & ibi Bart. Paul. Alex. seq. ad Senat. Treb. Hac ratione ex necessaria causa, &

fauore ipsius testatoris, res suppositae per eum restitutioni, vendi per creditores eius possunt: sed uato iuris ordine, ad dissoluitendum res alienum in praedictum fideicommissi, l. filius, mittas, §. diui de lega. 2. l. si fundum per fideicommissum, de lega. 1. l. 1. §. 2. C. de bitorem venditionem pigno. impedire non poss. Bald. in l. voluntatis, C. de fideicom. Tantum enim solum in bonis habere videtur testator, quantum superest deducto ere alieno, & in illis solum legem dicere potest, l. subscenatum, §. bona, P. de verb. sign. Vt & ob res alienum patris minorum bona, alioquin inalienabilia, recte vendi possunt, l. ob res alienum 20. de preb. & alio reb. minor. C. lib. 5. tit. 8. Quin & is, cui restitutio facienda est, pro parte eius quod ex hereditate consequitur, ad res alienum testatoris dissoluitur teneatur, l. 2. ad Trebellia. C. l. 1. §. si. eod. in P. Ceterum obseruandum est, prohibitionem alienationis ob fideicommissi restitutionem intelligi debere venditionem vel alienationem ita demum impedire, si tempore restitutionis faciendae valere possit. Nam si sub conditione fiduciaria fiat institutio, pendente conditione, valebit alienatio & emtio, ratione fructuum, qui non sunt restituendi, medio tempore percepti, leg. 1. §. si. autem sub conditione, commun. de legat. C. §. quamobrem, de restitutio. Et ea quae parit in 11. mensis in Authen. adueniente autem tempore restitutionis, alienatum restituendum in pristinum redit statum, l. si fundum 104. de conditio. & demonstratio. P. l. si is cui, 11. §. si. quemadmodum, serui, amitta. l. seruo legato 72. §. 1. de lega. 1. l. Marcellus, §. res quae, ad Senat. Consultum Trebellian. Et resolutio iurisdantis, resoluitur ius accipientis, in leg. lex veltigal fundo, de pignori. Neque tamen prohibita rei alienatione, censetur prohibita fructuum eius rei distractio, leg. codicillis, 91. §. cum institutio, de legat. secundum, leg. in edibus, §. ex rebus, de donatio. P. nisi si sine temporis praescriptione, vel in perpetuum fructus alienati essent: quia illa censetur rei alienatio, l. 1. §. quod autem ait, de sepeficiob. Alioquin autem res poterit alii quoque obnoxia, alienari cum onere suo, & saluo iure aliorum, l. 1. C. rem alien. gerentibus non interdici, rerum suar. aliena. l. nihil proponi, 123. de leg. 1. l. item Labeo, §. 1. famil. eriscund. P. l. 1. de fund. parim. lib. 11. C. ex literis, cum similit. ibi nota. de pign. Res quoque aliquando postea restituenda mobiles, quae seruando seruari non possunt, vendi possunt, nec prohibitione generaliter alienandi facta continentur, l. diuus, de petito. hered. l. pro herede, §. 1. vers. proinde, de acquir. in heredita. Huius generis sunt res, quae tempore percunt & facile corrumpuntur, ut fructus & similia, quae etiam procurator sine speciali mandato potest distrahere, leg. procurator intorum de procurator. in P. l. si aduer. vend. C. Item res attrita, & superfluae, l. lex qua iutores, de admin. iur. C. l. fin. quando de creto opus non est. Possunt & res fideicommissi oneratae, immobiles, alienari, vendi & distrahi, consentientibus illis, quorum fauore fideicommissum factum est, l. cum pater, §. liberis, de legat. 2. l. nihil, §. omnibus de lega. 1. l. quoties 11. C. de fideicommissis, cum cuique suum beneficium citra liceat, l. si quis in conscribendo, C. de pact. siue expresse, siue tacite, distinctione legis adhibita, de qua in l. si fundum 94. de leg. 1.

De Prohibitione alienationis rerum Dotatum. Cap. 5.

- 1 & seq. Dotalis res mobiles, aut immobiles quando alienari possunt.
- 2 & seq. Maritus pauper an possit res dotalis mobiles distrahere sine cautione.
- 3 Dotalis res inestimata marito data, cuius periculo intereat, an maritus aut uxoris.
- 4 Vestis estimata data uxori, in dotem est, & teritur periculo mariti.
- 5 Dotalis immobiles res, inestimata, non possunt a marito vendi, sed num consentientibus uxoris possunt.
- 6 Dotalis res aucta a marito & uxore repeti potest.
- 7 Dotalis res quibus casibus pendente matrimonio, alienari & repeti possunt.
- 8 Dotalis res estimata a marito quomodo vendi possunt.
- 9 Donata propter nuptias immobilis an alienari a marito, consentiente etiam uxore, possunt.

IN ¶ quaestione quotidiana, an res dotalis quae subiecta sunt restitutioni, possunt alienari, distinguendum censet: an ille sunt mobiles, an immobiles. Rursum num immobiles data estimata, an sine estimatione. Et iterum si mobiles in dotem dantur, an ex eorum genere sint, quae functionem in specie accipiant, id est, quae contentum meto, pondere, aut mensura, an contra. De